8.11.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Liikennejaosto

Viite: Vuoden 2018 TAE (HE 106/2017 vp), ministeri Bernerin kuuleminen

Talousarvioesitys 2018

Eduskunta on pyytänyt viitteen mukaiseen valiokuntakuulemiseen liittyen kirjallista asiantuntijalausuntoa. Pyydettynä lausuntona ministeriö tuo esiin seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2018 talousarviossa ovat 3,37 mrd. euroa. Suurimmat erät ovat perusväylänpito 1 400 milj. euroa, uudet liikenneinvestoinnit 496 milj. euroa, valtionavustus meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen 101 milj. euroa, joukkoliikenteen palvelujen ostot 90 milj. euroa sekä siirto valtion televisio- ja radiorahastoon 508 milj. euroa. Talousarvioesitys noudattaa vahvasti hallitusohjelman linjauksia. Digitalisaation edistäminen tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa sekä tiedon hyödyntäminen liikenteen palveluissa ovat esityksen punaisena lankana.

Uusia liikenneinvestointeja budjettiin sisältyy viisi:

1) Kehä I Laajalahti, valtuus 20 milj. euroa. Raide-Jokeri-pikaraitiotien toteuttaminen.
2) Länsimetron jatkon liityntäjärjestelyt, valtuus 7 milj. euroa. Metron liityntäliikenteen ja Länsiväylän liikenteen sujuvuuden sekä turvallisuuden parantaminen.
3) Kokkolan meriväylä, valtuus 45 milj. euroa (valtion osuus 35 milj. euroa). Suomen neljänneksi suurimman sataman kautta kulkevan tavaraliikenteen taloudellisuuden parantaminen.
4) Vuosaaren meriväylä, valtuus 12,5 milj. euroa. Satamaan johtava 11 metrin väylä syventäminen 13 metriin keskimääräisen aluskoon kasvaessa.
5) Hailuodon kiinteä yhteys, valtuus 116,9 milj. euroa. Hanke koostuu kahdesta sillasta ja pengertiestä, kustannusarvio on tarkentunut keväästä 2017.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyrkinyt määrätietoisesti kehittämään hallinnonalan toimintaa siten, että niukkenevien määrärahojen puitteissa edistetään yhteiskunnallista vaikuttavuutta parhaalla mahdollisella tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö on esittänyt valtiovarainministeriölle budjetointimenettelyn kehittämistä.

Hallinnonalan konsernistrategian mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintaa tarkastellaan verkkojen, palvelujen ja tiedon näkökulmista. Näiden näkökulmien lisäksi budjetoinnin tulisi perustua käyttötalouteen ja pääomatalouteen eli jokaisen politiikkalohkon tulisi jakautua vuotuisiin käyttömenoihin ja pitkän ajanjakson investointimenoihin (jaksottuen esim. väylän koko pitoajalle).

Ministeriön hallinnonala on huomattavan investointivaltaista. Investointeja ei tulisi nähdä vain rakennusaikaisena kulueränä, sillä ne tuottavat yhteiskunnallisia vaikuttavuutta vuosikymmeniksi eteenpäin. Näistä lähtökohdista budjetointiprosessia tulisi kehittää ja luoda prosessi, joka kannustaa ennustettavaan, tehokkaaseen ja asiantuntevaan investointi- ja käyttörahoituksen suuntaamiseen. Uudenlaisessa prosessissa VM edellyttää pitäytymistä pääluokka- ja politiikkalohko-kohtaisiin sitoumuksiin mutta välttäisi ot-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

tamasta kantaa määrärahan kohdentamiseen näiden sisällä, ja LVM sitoutuisi mitoittamaan poliittisesti sovitut määrärahat politiikkalohkojen kehyksiin.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian linjauksen mukaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää puolella vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Pitkällä aikavälillä liikenteestä on tehtävä erittäin vähäpäästöinen. Vuosien 2018–2021 kehyspäätöksessä strategian toteuttamiseen kohdennettiin 100 milj. euron lisämääräraha. Määrärahalla mm. edistetään vähäpäästöistä liikennettä kuten sähkö- ja kaasuautoilua. Vuoden 2018 talousarviossa sähköautojen hankintaan sekä kaasu- ja flexfuel-autojen konversioon osoitetaan 6 milj. euroa. Romutuspalkkiona myönnettäviin avustuksiin osoitetaan 8 milj. euroa. Palkkion käyttöönotolla pyritään edistämään autokannan uusiutumista, joka on Suomessa keskimäärin vanhaa useisiin muihin EU-jäsenvaltioihin verrattuna.

Suomen noin 3 200 tasoristeyksestä heikoimpaan turvallisuusluokkaan kuuluu noin 5 %. Tie- ja rataverkon turvallisuutta parannetaan kehityshankkeiden ja perusväylänpidon yhteydessä, mutta nykyiset taloudelliset resurssit eivät riitä tasoristeysten ongelmien täydelliseen poistamiseen. Yksittäisten suurempien kohteiden (v. 2017–2018 Kyrön alikulku ja Hangon ratapihan alikulku) lisäksi ministeriö tulee edellyttämään, että tasoristeysten turvallisuus arvioidaan kokonaisuutena riittävällä tavalla erillisessä ohjelmassa ja että tasoristeysturvallisuuteen osoitetaan jatkossa rahaa korvamerkitysti.

Suomen keskeinen rataverkko on pääosin tyydyttävässä kunnossa, perusparannustarpeita on ratapihoilla ja vähäliikenteisillä rataosuuksilla. Junaliikenteen täsmällisyyden parantaminen vaatii eri osapuolten yhteistyötä ja sitä tehdään yhteistyössä Liikennevirasto, liikennöitsijöiden ja liikenteenohjauksen (Finrail) kanssa. Liikennevirasto laati syksyllä 2016 radanpidon toimenpiteistä noin 30 kohdan toimenpideohjelman, jota seurataan yhdessä muiden toimenpideohjelmien kanssa. Täsmällisyyteen vaikuttavat tekijät ovat moninaisia, eikä yhtä ratkaisua ongelmaan ole. Radanpidon näkökulmasta haaste on vanheneva tekniikka. Eri sukupolvien sähkö- ja turvalaitteiden ikääntyminen samaan aikaan vaatii lisäpanostusta niiden uusimiseen, samoin edessä oleva siirtyminen eurooppalaiseen ERTMS/ETCS- kulunvalvontajärjestelmään. Euroopan tilintarkastustuomioistuin on julkaissut raportin, jossa se suosittaa kiirehtimään uuden järjestelmän käyttöönottoa.

Liikenteen sujuvuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn edistämisen kannalta tärkeää on pitkäjänteisyys. Tällä varmistetaan elinkeinoelämälle ja yrityksille ennakoitava ja vakaa toimintaympäristö. Valmisteilla olevaan maantielain uudistukseen sisältyy ehdotus valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta 10–12 vuodeksi kerrallaan. Parlamentaarinen liikennetyöryhmä jättää vuoden 2018 alussa ehdotuksensa, jotka osaltaan vaikuttavat liikenneverkkojen kehittämiseen ja ylläpitämiseen sekä automaation hyödyntämiseen liikenteessä.

Tietoturvallisuuden toimintavarmuuden kehittämiseen osoitettu määräraha on tervetullut lisä Viestintäviraston resursseihin, mutta sen riittävyyttä on tarkasteltava jatkuvasti asiakkaiden tarpeet huomioiden. Yhteiskunnassa on kasvava tarve tuelle, johon viraston tietoturvaosaajat vastaavat. Määrärahalla tuetaan kansalaisia, elinkeinoelämää ja hallintoa suojautumaan tietoturvallisuutta ja tietosuojaa vaarantavilta riskeiltä, ja toteutetaan sovittuja hankkeita tietoturvallisuuteen ja yksityisyydensuojaan liittyvässä varautumisessa. Virasto tarjoaa elinkeinoelämälle riskiperustaista neuvontapalvelua, jonka pohjalta yritykset osaisivat tehdä tarkoituksenmukaisesti suunnattuja turvallisuushankintoja kaupallisilta toimijoilta.

Vuoden 2017 III lisätalousarvioesitys

Valtion vuoden 2017 kolmannessa lisätalousarvioesityksessä on huomioitu LVM:n hallinnonalan oleellisimmat liikenneverkkoihin liittyvät asiat. Perusväylänpidon momentilta siirretään 150 000 euroa momentille 31.10.41 Seinäjoen lentoaseman ei- kaupalliseen toimintaan. Siirrolla pilotoidaan niin sanottua kevytlentoasemamallia, joka voisi jatkossa toimia myös muiden maakuntien kenttien toiminnan kehittämisen mallina. Mallin toimivuuden testaaminen edellyttää valtionavustusta lentoaseman lennonvarmistuksen ja pelastuspalvelun kuluihin sekä henkilöstö- ja laitekuluihin.

Rauman meriväylän valtuutta lisätään 1,5 miljoonaa euroa hankkeen kustannusten tarkennuttua aiemmasta arviosta.

Lisäksi LVM esitti meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen muutosta, joka ei olisi vaatinut lisämäärärahaa. Esityksen taustalla oli merimieseläkejärjestelmän muutos, jonka myötä tuki olisi laajentunut vastaamaan työnantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta. VM ei esitystä puoltanut, mutta hallituksen lisätalousarvioneuvottelussa sovittiin työryhmän perustamisesta tarkastelemaan uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja mahdollisia muutostarpeita.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi